HET INKOMENSBEGRIP IN

Een bonte stoet van partijen heeft zich de afgelopen paar jaar bekommerd om de arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) voor zelfstandigen en directeuren/grootaandeelhouders. Hun conclusie? Het moet beter met de AOV. Er is te veel onduidelijkheid rond het adviesproces, de dekkingsmogelijkheden, het product zelf en de schadebehandeling. Eén onderwerp rond die AOV is daarbij al die tijd onbelicht gebleven: het inkomensbegrip in de AOV. Tijd voor een theoretische opheldering in dit eerste deel.

Wie vormde die bonte stoet van partijen? Om wat voorbeelden te noemen: de AFM met haar marktrapport uit juni 2011, Adfiz met haar Clarus-rapportages, de FNV voor zelfstandigen met de roep om een verplichte dekking en het Verbond van Verzekeraars met een protocol bij claims op individuele AOV's. Of, heel recentelijk, het jaarverslag van het Kifid, waarin ook weer klachten rond de AOV aan de orde waren.

Rode draad? Het moet beter met de AOV. Er is te veel onduidelijkheid rond het adviesproces, de dekkingsmogelijkheden, het product zelf en de schadebehandeling. Eén onderwerp rond die AOV is daarbij al die tijd onbelicht gebleven: het inkomensbegrip in de AOV. Of het soms ontbreken van het inkomensbegrip in de polisvoorwaarden. Tijd voor een poging tot helderheid. Want er blijft, ondanks een toenemend aantal verzekeraars dat de polisvoorwaarden omzet naar simpele taal, namelijk veel onduidelijkheid op dat gebied bestaan.

SCHADE- OF SOMMENDEKKING

Eerst even een tussenstap. AOV's zijn of schadeverzekeringen of sommenverzekeringen. Of soms iets wat daar tussen zit: een schade-AOV met sommenkenmerken, of, zo u wilt, een niet-zuivere sommenverzekering.

De *schade-AOV* in haar oervorm heeft als doel of strekking om te voorzien in een uitkering bij inkomstenderving door arbeidsongeschiktheid. Indien de uitkering vermeerderd met restinkomen meer is dan het inkomen voorafgaande aan de arbeidsongeschiktheid, wordt de uitkering gekort. Dat noemen we de correctiebepaling. Indien er geen sprake is van inkomstenderving, wordt er dus helemaal niet uitgekeerd.

Bij *de AOV als zuivere sommenverzekering* spelen inkomsten bij de schade afwikkeling geen rol. De AOV die een sommendekking is, keert namelijk een percentage van het verzekerd bedrag uit als het evenement waartegen men verzekerd is (arbeidsongeschiktheid), zich voordoet. Bij arbeidsongeschiktheid van meer dan 80 procent is dit het gehele verzekerde bedrag en bij een lager percentage arbeidsongeschiktheid een percentage van het verzekerd bedrag volgens een staffel. Er wordt niet gekeken of met de uitkering de schade geheel of gedeeltelijk vergoed wordt.

Tussen de schade-AOV en de sommen-AOV zit een categorie AOV's die in dit artikel verder benoemd wordt als **de** *schade-AOV met sommenkenmerken*. Dat kan bijvoorbeeld een schade-AOV zijn waar in de polisvoorwaarden of met een clausule op de polis, is geregeld dat de verzekerde jaarlijks zijn inkomen moet opgeven met de mogelijkheid voor de verzekeraar om het verzekerde bedrag (naar beneden) bij te stellen tot 80 procent van het gemiddelde inkomen van de voorgaande drie jaar, als daar aanleiding toe is. De verzekerde die op deze manier jaarlijks zijn inkomen opgeeft, krijgt als garantie dat de verzekeraar in de uitkeringsfase de correctiebepaling niet meer toepast. Of het is een AOV die qua doelomschrijving of strekking op een sommendekking duidt, maar waar door polisbepalingen toch weer gekort kan worden op de uitkering als er bijvoorbeeld ook elders nog een polis loopt die hetzelfde risico dekt.

Bij de AOV als zuivere sommenverzekering zou het inkomensbegrip eigenlijk niet in de polisvoorwaarden moeten voorkomen

INKOMEN

Bij de AOV als zuivere sommenverzekering zou het inkomensbegrip als je er over nadenkt eigenlijk niet in de polisvoorwaarden moeten voorkomen. Het inkomen van de kandidaat-verzekerde speelt immers alleen een rol bij acceptatie of verhoging van het risico tijdens de looptijd. Als het inkomensbegrip in de voorwaarden toch een rol speelt bij een sommendekking, zou dat beperkt moeten zijn tot alleen de acceptatie bij aanvang van de polis of tussentijdse wijzigingen die, anders dan de optieregeling,

DE AOV

een verhoging van het risico voor de verzekeraar zijn.

Bij de AOV als schadeverzekering of de AOV met sommenkenmerken is een definitie van het begrip inkomen in de polisvoorwaarden echter wel noodzakelijk. Betrokken polissen geven tenslotte binnen de dekking die in de polisvoorwaarden wordt geboden, een uitkering bij *inkomens*derving. Of ze vereisen als het een AOV met sommenkenmerken betreft, dat jaarlijks het *inkomen* wordt opgegeven. Wat wordt dan verstaan onder *inkomen*?

Bij analyse van de polisvoorwaarden van de bij verzekeraars in de aanbieding zijnde AOV's voor zelfstandigen en DGA's op het begrip inkomen kan men de volgende indeling onderscheiden:

- AOV's zonder inkomensdefinitie;
- AOV's met een basale inkomensdefinitie;
- AOV's met een uitgebreide inkomensdefinitie
- variaties op de uitgebreide definitie

AOV'S ZONDER INKOMENSDEFINITIE

De AOV's zonder inkomensdefinitie blijken te behoren tot de categorie sommenverzekeringen. Dat lijkt gezien het sommenkarakter van de AOV logisch. Enige reserve is hier echter toch op zijn plaats. De kandidaat-verzekerde die een polis aanvraagt en het aangevraagde verzekerde bedrag niet gehonoreerd krijgt, heeft op dat moment nog de mogelijkheid om een andere verzekeraar te vragen om een sommendekking af te geven. Zodra de polis echter loopt en de gezondheid zou verslechteren, is het toch wel handig om te weten welk inkomensbegrip gehanteerd wordt als er een verhoging buiten de reguliere optieregeling om wordt aangevraagd!

AOV'S MET EEN BASALE INKOMENSDEFINITIE

Bij een groot aantal AOV's wordt het inkomensbegrip in zeer beperkte mate uitgewerkt . Voor het gemak noemen we dat polissen met een basale inkomensdefinitie. Die definitie luidt veelal:

> 'Inkomen is inkomen uit arbeid dan wel (winst)aandeel uit onderneming (volgens de wet IB 2001).'

De tussen haakjes vermelde woorden worden niet door iedere verzekeraar gebruikt, maar eenvoudigheidshalve beschouwen wij al die definities in dit artikel als basale definities.

AOV'S MET EEN UITGEBREIDE INKOMENSDEFINITIE

De AOV's met een uitgebreide inkomensdefinitie hanteren veelal een definitie die als volgt luidt:

> Voor de *ondernemer*:
> 'Belastbare winst uit onderneming en het belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden volgens wet IB 2001. Het gaat om de belastbare winst voor ondernemersaftrek en mkb-winstvrijstelling vermeerderd met fiscaal toegestane afschrijvingen op bedrijfsmiddelen.'
> Voor de *DGA*:
> 'Voor de DGA geldt belastbaar loon volgens wet IB 2001 vermeerderd met het aan de DGA toe te rekenen deel van de belastbare winst (of verlies) vermeerderd met fiscaal toegestane afschrijvingen op bedrijfsmiddelen.'

Als het inkomen jaarlijks moet worden opgegeven, kan het ongewenste gevolg daarvan zijn dat het verzekerd bedrag automatisch wordt verlaagd door de verzekeraar

VARIATIES OP DE UITGEBREIDE DEFINITIE

Op de voornoemde definities komen – uiteraard – ook weer variaties voor. Zo zijn er verzekeraars die bij de *ondernemer* de toegestane afschrijvingen die mogen worden meegeteld, beperken door bijvoorbeeld aanvullend te bepalen:

> 'De volgende fiscaal toegestane afschrijvingen mogen worden meegenomen in de berekening van het jaarinkomen:
> - goodwill: met een maximum van 3 procent per jaar;
> - bedrijfsmiddelen: met een maximum van 20 procent per jaar van de aanschafkosten.'

Er zijn ook voorwaarden waarin bijvoorbeeld het inkomen van de ondernemer wordt gedefinieerd als: 'Het jaarinkomen van een zelfstandig ondernemer is de bruto toebedeelde winst volgens de verlies-en-winstrekening'.

Ook bij de definitie van het uitgebreide inkomensbegrip van de *DGA* komen er variaties voor. Zo zijn er verzekeraars die het aan de DGA toe te rekenen winstaandeel beperken door niet te spreken over het 'toe te rekenen deel van de belastbare winst', maar over het 'gegarandeerde winstaandeel of tantième' of, nog strakker, het 'uitbetaalde tantième'.

Die laatste variaties beperken de ondernemer nogal in het de hoogte van het verzekerd bedrag. Is het namelijk niet juist de ondernemer die kiest voor de onzekerheid van het ondernemerschap en dus zijn inkomen? Het zichzelf toekennen van een vast winstaandeel of tantième past daar niet bij, zeker niet in het huidige onzekere crisisklimaat.

Het is momenteel vaak slimmer om overtollige liquiditeiten te gebruiken om financieringsverplichtingen met hoge rentes uit het verleden af te bouwen, en de liquiditeiten dus niet aan te wenden voor winstuitkeringen. De ondernemer die kiest voor winstinhouding, snijdt zich mogelijk echter in de vingers als de AOV bepaalt dat alleen uitgekeerd dividend of tantième bij het inkomen opgeteld mag worden. In het geval dat jaarlijks het inkomen opgegeven moet worden, kan het ongewenste gevolg daarvan zijn dat het verzekerd bedrag automatisch wordt verlaagd door de verzekeraar.

CONCLUSIE

Gezien de vele soorten definities die voorkomen, spreekt het voor zich dat kennis over de gehanteerde begrippen noodzakelijk is bij zowel het advies- en bemiddelingstraject, als het jaarlijks onderhoud op de AOV-polis.

In een volgend artikel worden enkele praktijkvoorbeelden aangehaald, waaruit zal blijken dat de praktijk van de ondernemer en het inkomen uit de definities niet altijd tot goede resultaten leiden. ●

P.B. (Berrie) van der Heide
De auteur is registermakelaar in assurantiën en daarnaast actief als opleider en auteur voor diverse opleidingsinstituten in de verzekeringsbranche. Tevens is hij redactieraadslid van *de Beursbengel*.